

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.mk.gov.si

Ministrstvo za okolje in prostor
Direktorat za okolje
Sektor za okoljske presoje

Gp.mop@gov.si

Številka: 3501-24/2014-3340-26
Datum: 9. 9. 2022

Zadeva: OPN Občine Lenart – mnenje o ustreznosti okoljskega poročila

Zveza: vaš dopis št. 35409-495/2022/2 z dne 17. 8. 2022

Spoštovani,

dne 18. 8. 2022 smo prejeli zgoraj navedeno vlogo za izdajo mnenja o sprejemljivosti vplivov izvedbe OPN Lenart na okolje s stališča varstva kulturne dediščine oziroma, da pisno sporočimo, da okoljsko poročilo ne omogoča presoje vplivov izvedbe OPN Lenart na okolje z vidika varstva kulturne dediščine in ga je zato treba dopolniti z dodatnimi ali podrobnejšimi informacijami.

Na spletnem strežniku je bilo objavljeno gradivo za pregledovanje:

- Občinski prostorski načrt Občine Lenart, dopolnjen osnutek (izdelal ZUM d.o.o., št. naloge 12071, Maribor, marec 2022)
- Okoljsko poročila za občinski prostorski načrt Občine Lenart (izdelal ZaVita, št. projekta 304/2021, 13. 6. 2022)

Mnenje Ministrstva za kulturo (v nadaljnjem besedilu: MK) glede okoljskega poročila Občinski prostorski načrt Občine Lenart (v nadaljnjem besedilu: OP) je naslednje:

V OP so podatki in informacije glede vplivov izvedbe plana – Občinski prostorski načrt Občine Lenart (v nadaljnjem besedilu: OPN) na kulturno dediščino vključeni. Podane so vsebine, kot jih določa Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05 in 44/22 – ZVO-2), vendar imamo k posameznim vsebinam določene pripombe in predloge popravkov. Pripombe in predlogi popravkov so navedeni po vsebinskih sklopih.

1. Izhodišča za pripravo okoljskega poročila

MK1.1

V uvodnem poglavju je navedeno, da je OP pripravljeno na podlagi »osnutka OPN, verzija marec 2022«. Na spletnem strežniku je objavljen »dopolnjen osnutek OPN, datiran marec 2022«. Predvidevamo, da gre za isti plan. Zaradi morebitnih nejasnosti, katero verzijo plana je OP presojalo, naj se to popravi.

MK1.2

Z opravljenim vsebinjenjem oziroma njegovimi ugotovitvami, to je, da se vidik presojanja vplivov izvedbe plana na kulturno dediščino opravi, se strinjamo. Opozorili bi le, da je argument za to stališče, to je, da so z OPN predvidene širitve stavbnih zemljišč znotraj enot kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: enote KD) bistveno preozek. Praktične vse vsebine, ki se jih ureja z OPN, strateške usmeritve glede prostorskega razvoja občine in določitev namenske rabe prostora (v nadaljnjem besedilu: NRP) ter prostorskih izvedbenih pogojev (v nadaljnjem besedilu: PIP) na parcelo natančno, vplivajo na varstvo kulturne dediščine. Na območju občine Lenart imamo večje število enot kulturne dediščine (različnih zvrsti in pravnih statusov) kar pomeni, da je na eni strani zaradi značilnosti in vsebin plana in na drugi strani zaradi pomena in ranljivosti kulturne dediščine na območju na katerega se plan nanaša, potrebno v presojo vključiti tudi presojo vplivov na varstvo kulturne dediščine.

MK1.3

Z okoljskim ciljem, ki ga OP določuje za področje varstva kulturne dediščine, to je ohranjena kulturna dediščina, ki zajema dobro stanje in manjšo ogroženost enot KD in arheoloških ostalin, se strinjamo. Pripombo pa imamo na kazalec »Površina stavbnih zemljišč na območju enot arheološke dediščine« ter način njihovega ugotavljanja (preglednica 2). Razumeti je, da je OP presojalo samo spremembe NRP in spremembe PIP glede na obstoječi plan (PUP 2014), vendar kot izhaja iz navedbe v poglavju 2.3. Metoda dela, na str. 11, pa se je vrednotenje zožalo samo na vrednotenje načrtovane NRP, tudi brez PIP.

MK1.4

OPN je nov prostorski akt, ki zajema celotno območje občine Lenart in dejansko na novo določa strateške usmeritve glede prostorskega razvoja ter NRP in PIP. Menimo, da mora OP presojati vse vsebine, ki se z OPN določajo.

MK1.5

Ta pripomba naj se upošteva tudi pri pripombah, ki se nanašajo na vsebine ugotavljanja in presojanja vplivov.

MK1.6

Pripombo imamo tudi na merila vrednotenja (preglednica 7: Merila za vrednotenje vplivov na okoljski cilj: Ohranjena kulturna dediščina, str. 15). Ocene učinka so postavljene iz stališča, da se upošteva zakonsko predpisana določila in PIP za zagotavljanje varstva, ki so določena v okviru plana (89. člen OPN). Opozarjamo, da OPN določa tudi podrobnejše prostorske izvedbene pogoje (pPIP) (108. člen OPN Lenart) in tudi usmeritve za območja urejanja s predvidenimi podrobnejšimi prostorskimi akti (110. člen OPN Lenart). Navedeno pomeni, da je pri razvrščanju vplivov v razrede učinka treba upoštevati tudi ta segment. Predlagamo, da se obrazložitev meril vrednotenja ustrezno dopolni.

2. Podatki o planu

MK2.1

Podatki o planu so vključeni. Manjka informacija ali se z OPN načrtujejo posegi za katere je presoja vplivov na okolje obvezna skladno z 2. členom Uredbe o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. [51/14](#), [57/15](#), [26/17](#), [105/20](#) in [44/22](#) – ZVO-2; v nadaljnjem besedilu: Uredba PVO). Ta podatek je za MK pomemben, saj se v primeru, da se s planom načrtujejo takšni posegi, potrebno posebej presojati tudi vplive na arheološke ostaline. Velikokrat je za te potrebe treba izvesti predhodne arheološke raziskave za ocena arheološkega potenciala zemljišča na lokaciji, kjer se takšni posegi načrtujejo.

Predlagamo, da se v poglavje 3. 4. Načrtovani posegi z vplivi na okolje, doda ta informacija.

3. Podatki o stanju okolja (kulturne dediščine)

MK3.1

Podatki o stanju kulturne dediščine so vključeni. Predlagamo, da se pri informacijah glede stanja ogroženosti doda opomba, da ta informacija ni ažurna in je glede na časovno oddaljenost (ocena ogroženosti je bila pripravljena leta 2014) tudi precej nezanesljiva. Posebej opozarjamo, da enoti KD, za katere OP navaja, da je njuno stanje ocenjeno kot slabo oz. zelo slabo, to je enota KD Nadbišec - Viničarija Nadbišec 18 (EŠD 479) in enota KD Zavrh pri Lenartu - Viničarija Zavrh (EŠD 1096), imata v tem trenutku status: arhivsko (dokumentarno) varstvo, kar pomeni, da ju v naravi ne varujemo več in zanju ni potrebno pri pripravi OPN upoštevati njenega varstvenega režima. Informacija glede tega naj se popravi.

MK3.2

Napačno pa je podana tudi informacija glede odloka o razglasitvi. Leta 2016 je bil sprejet nov odlok o razglasitvi kulturni spomenikov v občini Lenart (Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju občine Lenart, Medobčinski uradni vestnik, št. 12/2016), ki je v OP navedena odloka razveljavil. Navedbe naj se popravijo.

MK3.3

OP je kot podatek glede stanja kulturne dediščine podalo tudi informacijo glede NRP po vrstah dediščine, kar se nam zdi ustrezen podatek. Morda je NRP po osnovni namenski rabi (stavbno zemljišče, kmetijsko zemljišče, gozdno zemljišče, vode) za kulturno dediščino nekoliko grob podatek. Znotraj stavbnega zemljišča imamo tudi kot podrobno namensko rabo določeno rabo, kjer niso dopustne večje gradnje stavb (npr. območja zelenih površin). Rabe kjer gradnje stavb niso dovoljene so na primer za varstvo arheološke dediščine ali vplivna območja bolj primerne kot rabe kjer je običajno dovoljena gosta pozidava. Smiselno bi bilo, da se ta podatek tudi spremlja pri izvajanju plana kot način spremljanja stanja okolja (kulturne dediščine) (glej tudi pripombe k vsebini spremljanja stanja).

MK3.4

Prikaz na sliki 11: Pravni režimi varstva kulturne dediščine, je glede na merilo zelo neberljiv. Priporočamo, da se (kot priloga OP) doda karta z merilom, ki bo omogočalo razumevanje prikazanih podatkov. Ni smiselno vključevati karto iz katere ni moč razbrati podatkov in informacij.

4. Podatki in informacije o ugotovljenih vplivih in njihova presoja

MK4.1

Kot je že navedeno zgoraj: vrednotiti je treba vse vsebine plana na okoljske cilje (ohranjena kulturna dediščina), OP pa je ugotavljalo in presojalo samo pobude za spremembo namenske rabe prostora. Takšen pristop je ustrezen pri spremembah in dopolnitvah občinskih prostorskih načrtov, kjer so vsebine plana dejansko samo posamične spremembe in dopolnitve (ali NRP ali/in PIP). V tem primeru pa OPN zajema celotno območje občine Lenart in na novo določa usmeritve prostorskega razvoja in pogoje za gradnjo. Potreba po vrednotenju vseh vsebin OPN je utemeljena še toliko bolj, ker veljaven prostorski akt (PUP 2014), ki ga bo OPN nadomestil, ni bil še celovito okoljsko presojan.

Poleg te konceptualne pripombe, pa podajamo še naslednje manjše pripombe:

MK4.2

- V rubriki »Zadnji podatek« v Preglednici 31: Vrednost kazalcev in predvidena smer gibanja (str. 57) je podatek neustrezno predstavljen.

Vplivno območje ni posamezna enota KD. Vplivno območje je del enote KD, Pri enotah KD, kjer je varovana vrednota prostorska pojavnost in umeščenost v prostor (lokacija, vedute) je tej enoti

velikokrat določeno vplivno območje. Če enota izgubi varovane vrednote, potem bo izbrisana ne samo enota, temveč tudi njeno vplivno območje. Podatki naj se popravijo.

MK4.3

- Z navedbo v rubriki »Predvidena smer gibanja« v Preglednici 31: Vrednost kazalcev in predvidena smer gibanja (str. 57) se ne strinjamo

Izvedba OPN ima lahko pozitiven ali negativen učinek na varstvo kulturne dediščine.

Predlagamo, da se označi obe smeri gibanja (navzgor in navzdol) in doda komentar:

Zaradi izvedbe OPN stanje ohranjenosti kulturne dediščine ostaja enako ali se celo izboljšuje (število enot KD ostaja enako), lahko pa izvedba OPN bistveno negativno vpliva na ohranjenost kulturne dediščine in izgubo njenih varovanih vrednot (število enot KD se zmanjšuje).

MK4.4

- Preglednica 32: Opredelitev lastnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana

Označeno je, da pri izvedbi plana ni pričakovati posrednega, daljinskega, kratkoročnega in sinergijskega vpliva. Naše mnenje je, da je občinski prostorski načrt takšne vrste plan, glede na svojo vsebino, katerega izvedba lahko prinese tudi prej navedene vplive. Splošen primer posrednega vpliva: načrtovanje novih trgovskih con na določeni lokaciji lahko povzroči preselitev trgovske dejavnosti iz središča naselja, ki je naselbinska dediščina, in posledično pridemo do pojave, ko so stavbe kulturne dediščine brez (upo)rabe, kar bistveno vpliva na njeno varstvo in ohranjanje. Vzpostavitev novega trgovskega centra posredno vpliva na kulturno dediščino.

Če izdelovalec ocenjuje, da pri izvedbi OPN ne bo prišlo do prej navedenih vplivov na kulturno dediščino, naj to tudi na kratko v OP pojasni.

MK4.5

- Vrednotenje vplivov po vrstah kulturne dediščine

OP vrednoti vplive po vrstah kulturne dediščine (vrednotenje za naselbinsko dediščino, vrednotenje za profano in sakralno stavbno dediščino). Načeloma je tudi tak pristop možen, vendar, ker so ugotovitve zapisane v obliki prostega besedila, je preglednost, predvsem pa razumevanje ugotovitev precej oteženo.

Glede na naše zgoraj navedene pripombe, da je potrebno vrednotiti vse vsebine plana, priporočamo, da se vrednotenje, vsaj izvedbenega dela OPN, zapiše v obliki preglednice, kjer bodo na enem mestu zbrane vse potrebne informacije za razumevanje ugotovljenega vpliva: območje na katero se vrednotenje nanaša (ali je izhodišče npr. EUP ali enota KD), ugotovljen vpliv, določena ocena vpliva, ter omilitveni ukrep (po potrebi). Verjetno bo ta tabela precej obsežna, zato je lahko le priloga OP, v OP pa se povzame samo tiste podatke in informacije, ki so nujno potrebne (ugotovljeni nesprejemljivi ali pod pogojem sprejemljivi vplivi (izvedba omilitvenega ukrepa)).

MK4.6

Posebej opozarjamo tudi na napačno ugotovitev pri arheološki dediščini (tretji odstavek poglavja Arheološka dediščina na str. 60). Navedeno je, da *v okviru OPN ni opredeljenih takšnih širitev stavbnih zemljišč, ki bi same po sebi predstavljale PVO poseg, zato do pomembnejših vplivov plana na arheološke ostaline, ki bi jih preprečili s predhodnimi arheološkimi raziskavami za oceno arheološkega potenciala, ne bo prišlo*. Gre za napačno razumevanje ukrepa izvedbe predhodnih arheoloških raziskav za oceno arheološkega potenciala zemljišča. Potrebo po izvedbi predhodnih arheoloških raziskav za oceno arheološkega potenciala zemljišča (v nadaljnjem besedilu: PAR) ne vežemo na širitev stavbnih zemljišč, temveč na posege, za katere je presoja vplivov na okolje po Uredbi PVO obvezna. Poleg tega s PAR ne preprečujemo pomembnejših vplivov plana na arheološke ostaline oziroma ni to glavni namen, temveč z njimi pridobivamo predvsem dodatne podatke in informacije (glede arheološke dediščine), da se sprejme odločitev ali je vpliv izvedbe plana, to je v tem primeru OPN, z vidika varstva kulturne dediščine sprejemljiv ali ne. PAR so ukrep, ki ga izvajamo, da izboljšamo oziroma pridobimo ustrezne podatke in informacije, da je odločitev glede sprejemljivosti vplivov plana čim bolj pravilna. Poudariti je treba, da skozi postopek

celovite presoje vplivov plana na okolje samo ocenjujemo in vrednotimo možne vplive in na podlagi ugotovitev, pa se sprejme odločitev. Z izvedbo PAR se samo izboljšuje možnosti, da do pomembnejših vplivov pri izvedbi plana na arheološke ostaline ne pride, saj odločitev, da se plan potrdi oziroma zavrne temelji na vrednotenju vplivov, ki izhaja iz ustreznih informacij in podatkov, seveda glede na nivo in vsebino plana.

Prej navedena ugotovitev v OP naj se popravi.

5. Spremljanje stanja okolja

MK5.1

Kot razumemo, se bo spremljanje kazalcev stanja okolja izvajalo samo z vidika varovanja zdravja ljudi.

Potrebna je obrazložitev zakaj se ne bo spremljalo stanja okolja tudi iz drugih področij?

6. Sklepna ocena

MK6.1

Glede na prej navedeno pripombo, da naj se presojuje vse vsebine plana, se bo verjetno spremenilo in dopolnilno tudi to poglavje, kjer OP navaja nesprejemljive posege ter omilitvene ukrepe. Komentar glede ustreznosti skupne ocene vpliva izvedbe OPN na varstvo kulturne dediščine (trenutno je ocena C), ter predlagane omilitvene ukrepe in priporočila, bomo podali po dopolnitvi OP.

MK6.2

Že zdaj pa bi opozorili na omilitveni ukrep13 (OU13). Kot omilitveni ukrep je navedeno, da se je treba s pristojnimi ministrstvom dogovoriti ali je širitev sprejemljiva. Načeloma to, to je dogovor z ministrstvom, ne more biti omilitveni ukrep. OP bi moralo ovrednoti vpliv, če ugotovi negativen vpliv, naj predlaga OU sicer naj se opredeli ocena, da je širitev stavbnih zemljišč nesprejemljiva. Ravno to je namen OP. Ugotavljati vplive, jih vrednotiti in predlagati OU. Pri odločitvah o sprejemljivosti plana se Ministrstvo za kulturo opre (tudi) na ugotovitve OP.

MK6.3

Smo pa pri pregledu dokumentacije ugotovili, da nismo izdali stališč h grafičnemu delu osnutka OPN (glej mnenje MK št. 3501-24/2014/13 z dne 18. 9. 2020) kjer bi se opredelili do posamičnih pobud za spremembo namenske rabe. V čim krajšem možnem času bomo izdali dopolnitev prvega mnenja k osnutku. V njem se bomo opredelili tudi glede pobude za širitev stavbnega zemljišča na območju enote KD Lenart v Slovenskih goricah – Gomilno grobišče (EŠD 1480), preko katere poteka obvozna cesta, in enote Spodnji Porčič – Gomilno grobišče (EŠD 1025), kamor se umešča novo površino razpršene poselitve (PNRP A),

MK6.4

Opozarjamo pa že tudi na v poglavju Priporočila na str. 84, je v P 5 nekoliko nejasno definirano nameščanje fotovoltaičnih elementov, na objekte kulturne dediščine. Morebitne investitorje lahko pogoj za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev za namestitev zavede, saj se lahko izda tudi negativno kulturnovarstveno mnenje. Boljša verzija bi bila, da je namestitev možna ob upoštevanju varstvenega režima za dotično nepremičnino.

Zaključek

Menimo, da je treba, da se OP popravi in dopolni preden gre v javno razgrnitev. Za mnenje o sprejemljivosti plana oziroma mnenje, da je plan z vidika varstva kulturne dediščine sprejemljiv je ključno, da se popravi v vsebini, ki se nanaša ugotovljene vplive in njihovo presojo.

Pričakujemo, da bomo popravljeno in dopolnjeno OP ponovno dobili v pregled.

V primeru potrebe po dodatni pojasnitvi podanih pripomb, nas lahko izdelovalec OP kontaktira (ga. Maja Jeglič, 01/400 79 36, maja.jeglic@gov.si).

Lep pozdrav,

Pripravila:
Maja Jeglič
sekretarka

Špela Spanžel
v.d. generalne direktorice
Direktorata za kulturno dediščino

Poslati (elektronsko):

- Naslovnik
- ZVKDS OE Maribor, tajnistvo.mb@zvks.si